

Nr 331.

Godkänd av första kammaren den 6 juni 1944.

Godkänd av andra kammaren den 6 juni 1944.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av väckt motion om utvidgad granskningsrätt för riksdagens revisorer beträffande statskontrollerade aktiebolag.

(Statsutskottets utlåtande nr 149.)

Till Konungen.

Uti en inom riksdagen väckt motion II:373 har hemställts, att riksdagen ville besluta att hos Kungl. Maj:t — under erinran om den av riksdagen år 1939 begärda utredningen på hithörande område — hemställa om utredning angående de lämpligaste formerna, varunder riksdagens revisorer skola beredas rätt att granska samtliga statskontrollerade aktiebolags förvaltning.

Enligt gällande bestämmelser föreligger en allmän skyldighet — med vissa närmare angivna undantag — för den som åtnjutit understöd, med eller utan återbetalningsskyldighet, av statsmedel eller lotterimedel, så ock för den, som mottagit sådant understöd för att till annan förmedla detsamma, att efter riksdagens revisorers anmodan till dessa avgiva redogörelse över medlens användning. Har den redovisningsskyldige fört räkenskaper, varav fullständiga upplysningar om understödets användning kunna inhämtas, äger han i stället fullgöra redovisningsskyldigheten genom att bereda revisorerna tillfälle att taga del av räkenskaperna med tillhörande verifikationer, protokoll och andra handlingar.

I fråga om sådan ekonomisk verksamhet av helt eller delvis statlig karaktär, som bedrivs i bolagsform, saknas däremot generella bestämmelser beträffande revisorernas granskningrätt.

Till riksdagens revisorers granskningsområde torde dock vara att hänföra sådana bolag, som äro att betrakta som dotterbolag till statens affärsverk.

Beträffande åter de statliga monopolbolagen — Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet och Aktiebolaget Vin- och spritecentralen samt de bolag, som driva detaljhandel med rusdrycker — ävensom vissa andra aktiebolag, där staten äger huvudparten av aktierna men vilka icke drivas av staten, föreligger icke någon generell granskningsrätt för riksdagens revisorer.

Under senare år har dock vid träffandet av avtal rörande bedrivande för statens räkning av viss verksamhet eller om statens stöd åt sådan verksamhet i bolagsordningen eller i avtalet ofta intagits förbehåll om viss rätt för riksdagens revisorer att granska vederbörande företag.

Erinras må att 1939 års riksdag i anledning av väckta motioner hemställde, att Kungl. Maj:t ville låta undersöka möjligheten av en utsträckning av revisorernas granskningsrätt att omfatta tobaksmonopolet samt de bolag, som handlade parti- och detaljhandeln med rusdrycker. Den begärda utredningen har emellertid icke ännu förelagts riksdagen.

Såsom motionärerna framhållit, har under senare år en allt större del av den statliga verksamheten börjat bedrivas under aktiebolagsform. Någon anledning att undandraga denna form av verksamhet, som i realiteten utgör en del av den offentliga förvaltningen, statsrevisorernas granskningsrätt kan riksdagen icke finna. Det framstår i stället som i hög grad angeläget, att riksdagen genom sina revisorer beredes möjlighet att granska förvaltningen av denna verksamhet. Vad särskilt gäller de monopolistiska företagen torde vid det förhållandet, att vissa överskott av deras vinstmedel skola inlevereras till statsverket, en av riksdagen utövad revision, som ur allmänna statsfinansiella synpunkter granskar deras förvaltning och för riksdagen kan framlägga resultatet av granskningen, vara påkallad.

Med hänsyn till den betydelse, som riksdagen tillmäter ifrågavarande spörsmål, har riksdagen med anledning av det motionsvis gjorda yrkandet beslutat anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga sådana åtgärder, som medgiva rätt för riksdagens revisorer att förvaltningsmässigt granska samtliga de aktiebolag, vilka helt eller delvis ägas av staten.

Under återopande av det anförda får riksdagen, i anledning av motionen II:373, anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga åtgärder av innebörd, att samtliga aktiebolag, vilka helt eller delvis ägas av staten, skola i angivna syfte ställa sina räkenskaper och handlingar m. m. till riksdagens revisorers förfogande.

Stockholm den 6 juni 1944.

Med undersåtlig vördnad.

Nr 332.

Godkänd av första kammaren den 7 juni 1944.

Godkänd av andra kammaren den 9 juni 1944.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om medgivande att godkänna avtal mellan vattenfallsstyrelsen och Krångede aktiebolag om överlåtelse av vattenrätt i Ångermanälven.

(Statsutskottets utlåtande nr 174.)

Till Konungen.

I propositionen nr 93 har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 11 februari 1944, föreslagit riksdagen bland annat dels att bemyndiga Kungl. Maj:t att pröva och godkänna de överenskommelser, som kunna träffas mellan vattenfallsstyrelsen och Krångede aktiebolag om byte av styrelsen tillhöriga andelar i Moforsen mot andelar till motsvarande värde i Forsmoforsens dämningssträcka samt om inköp från bolaget av ytterligare fallhöjd i sistnämnda sträcka, dels ock medgiva, att